

هنر تمام عیار

دکتر علی اکبر کمالی نهاد
عضو شورای نویسندگان مجله

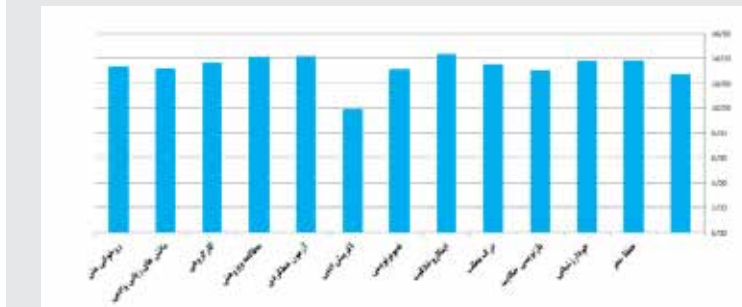
اشاره

فرهنگ شهبازی دانش‌آموخته کارشناسی زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تربیت معلم تهران و کارشناسی ارشد از دانشگاه بروجرد است و در حال حاضر در دوره دکتری ادبیات غنایی در دانشگاه آزاد اسلامی همدان تحصیل می‌کند. از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۷ دبیر آموزش و پرورش در دوره‌های متوسطه و پیش‌دانشگاهی بوده است و در دانشگاه فنی و حرفه‌ای شهید مفتاح همدان نیز تدریس می‌کند. او معلمی را هنری تمام‌عیار می‌داند و به آن عشق می‌ورزد. در تدریس از شیوه‌های نوین و خلاقانه متناسب با شرایط و توان کلاس و مخاطب خود استفاده می‌کند و از دبیران موفق استان همدان است.

در این شماره از مجله گفت‌وگویی را با ایشان ترتیب داده‌ایم که امید است مورد توجه خوانندگان قرار گیرد.

۱. به‌عنوان اولین سؤال، به نظر شما معلم موفق کیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟

به نام خداوند جان و خرد. با سپاس و تقدیر از زحمات شما در مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی، به نظر بنده معلمی فنی بسیار ظریف، پیچیده و حساس است که تنها با کارآمدی، حرفه‌ای بودن و اطلاع دقیق از مسائل و عوامل آموزش و پرورش و فرایند یاددهی - یادگیری، می‌توان از

تصویر شماره ۸

ردیف	نام خانوادگی	نام	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	تحصیل	موضوع تخصص	موضوع تدریس	موضوع پژوهش	موضوع نگارش
۱	سیدفغان	ایوبه	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۲	صفر	صفر	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۳	صافق	صافق	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۴	ظفر	ظفر	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۵	نیرا	نیرا	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۶	سیدان	سیدان	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۷	حسن	حسن	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۸	فرهنگ	فرهنگ	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۹	ظفر	ظفر	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۱۰	ایمان	ایمان	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۱۱	صفر	صفر	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۱۲	مهدی	مهدی	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی
۱۳	مهدی	مهدی	۱۳۶۰	تهران	تهران	دانشگاه آزاد اسلامی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی	ادبیات فارسی

در درس ادبیات فارسی و تدریس معلم، کمک زیادی به برنامه‌ریزی درسی مناسب معلم و بهبود فرایند ارزشیابی مستمر و در نتیجه، سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی کند. همچنین کار با این نرم‌افزار بسیار آسان است.

دسترسی به نرم‌افزار مذکور از طریق رایانامه نگارنده به صورت رایگان امکان پذیر است.

Email:mus.sa92@yahoo.com

پی‌نوشت

1. Excel

منابع

برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۹۲). تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

فارسی ارائه می‌شود که وضعیت نمرات بخش‌های مختلف ارزشیابی مستمر مانند بحث گروهی - آزمون عملکردی، آفرینش ادبی، حفظ شعر و ... را نمایش می‌دهد (تصویر ۷).

۱۱. دبیر ادبیات فارسی می‌تواند برای هر کدام از بخش‌ها و دانش‌آموزان در صورت لزوم یادداشتهایی بنویسد و از آن‌ها استفاده کند (تصویر ۸).

سخن پایانی

بهره‌گیری از روش‌ها و ابزارهای نوین و جذاب در آموزش به بهبود فرایند آموزشی و فعال شدن دانش‌آموزان کمک می‌کند. نرم‌افزار ارزشیابی مستمر پویای درس ادبیات فارسی با کاربردی آسان و ویژگی‌های کاربردی و جذابی که دارد، می‌تواند با ارائه اطلاعات کمی و کیفی مناسب و دقیق از وضعیت ارزشیابی مستمر و سنجش فعالیت‌های دانش‌آموزان

... پای صحبت فرهنگت بای

دبیر موفق زبان و ادبیات فارسی

توجه داشته‌ام. همواره سعی کرده‌ام که روش تدریسم یکسان و یکنواخت نباشد بلکه برای برقراری کلاس مطلوب و خارج شدن از یکنواختی، نشاط علمی را در کلاس ایجاد کنم و برای یادگیری مطلوب و منطقی فراگیرندگان، با به‌کارگیری تلفیقی روش‌های مختلف و متناسب، کلاس را پیش ببرم. از دانش روز و ابزارهای کمک‌آموزشی در فرایند تدریس بهره برده‌ام و همیشه تلاش کرده‌ام عوامل بازدارنده را که مانع رشد علمی دانش‌آموزان می‌شوند، شناسایی کنم.

۴. شغل معلمی از آن دسته شغل‌هاست که می‌تواند برای آموزگاران و دبیران خاطره‌هایی به یادماندنی و آموزنده داشته باشد؛ یکی از خاطرات به‌یادماندنی دوران معلمی و تدریس خود را برای خوانندگان مجله بفرمایید.

خاطره‌ای از دوران قبل از معلمی‌ام بیان می‌کنم که بعدها در زمان تدریس برایم ماندگار شد. در دوران دانشجویی از محضر دکتر عباس ماهیار - رحمه‌الله علیه - بهره برده‌ام. ایشان یک روز در کلاس مطالبی در مورد تدریس بیان کردند و فرمودند: «در هیچ کلاسی بدون مرور درس حاضر نشده‌ام و در هر بار بررسی درس، نکته‌ای به آموخته‌های پیشینم افزوده شده است» و با این آموزه ارزشمند به دانشجویان خود

به‌عنوان مهم‌ترین عامل انتقال فرهنگ و میراث گذشته، نقش تعیین‌کننده‌ای در تبیین و ساماندهی افکار و اعتقادات افراد جامعه دارد که این عامل یکی از مؤلفه‌های اصلی تشکیل هویت، شخصیت و فرهنگ جوامع محسوب می‌شود. اینجاست که

معلمانی که سه عنصر دانش، تجربه و روش را توأمان دارا باشند، معلم حرفه‌ای قلمداد می‌شوند

ویژگی بایسته معلم ادبیات آشکار می‌شود که علاوه بر آموزش صحیح دانش‌های زبانی و ادبی، در انتقال فرهنگ ایرانی و اسلامی تمام توان خود را به‌کار گیرد و خود آینه تمام‌نمای این فرهنگ و آداب و رسوم باشد.

۳. کمی درباره روش‌های نوین تدریس بفرمایید. شما در تدریس چه روش‌های بدیعی داشته‌اید؟

در تدریس ابتدا انگیزه و علاقه را در دانش‌آموزان زنده نگه داشته‌ام. به شیوه توسعه فعالیت‌های گروهی در کلاس

عهده آن برآمد. معلم موفق برای حفظ و افزایش کارآمدی و اثربخشی خود باید پیوسته در حال یادگیری باشد، تغییرات و تحولات مربوط به حرفه خود را پیگیری کند و با توجه به پیشرفت‌های علوم و فنون در زمینه‌های مختلف، معلومات، مهارت‌ها و اطلاعات خویش را ارتقا بخشد. در مورد حرفه‌ای بودن که به آن اشاره شد، باید گفت معلمانی که سه عنصر دانش، تجربه و روش را توأمان دارا باشند، معلم حرفه‌ای قلمداد می‌شوند. در واقع، آنچه معلم حرفه‌ای را از سایر معلمان متمایز می‌کند، استفاده مناسب و بجا از روش‌های مطلوب تدریس است؛ هر چند نبود هر یک از دو عامل دانش و تجربه کافی مشکلاتی برای معلم به‌وجود می‌آورد، نداشتن روش مناسب، سبب از بین رفتن دو متغیر دیگر می‌شود.

۲. همه ما کمابیش معتقدیم که دروس زبان و ادبیات فارسی، در مقایسه با سایر دروس ویژگی‌های خاص و منحصربه‌فردی دارند؛ به نظر شما آیا دبیر ادبیات هم باید ویژگی‌های بایسته‌ای داشته باشد؟ نظر تان در این باره چیست؟

زبان به‌عنوان برترین پدیده فرهنگی و تمدنی یکی از مهارت‌هایی است که ما از اجتماع، گویشوران، شاعران و نویسندگان خود کسب می‌کنیم. افزون بر این، زبان

که در آغاز راه بودند، یادآوری نمودند که هرگز بدون طرح درس و مطالعه در کلاس حاضر نشوند. بنده هم بعد از گذشت سی سال همچنان به این آموزه پایبندم و بر راه استاد می‌روم و از این رهگذر همواره در حال توسعهٔ آموخته‌های خود هستم.

۵. همان‌طور که می‌دانید، کتب ادبیات متوسطه با محتوای نو و رویکردی متفاوت تألیف شده‌اند؛ به نظر شما مهم‌ترین شاخصه‌ها، محاسن و معایب این کتب نونگاشت چیست؟

کتاب‌های درسی خالی از ایراد نیستند اما مؤلفان محترم و مسئولان دفتر تألیف، تمام تلاش خود را تا حد امکان برای رفع این ایرادها به کار گرفته‌اند. تنوع، تازگی و جذابیت کتاب‌های تازه تألیف انکارناپذیر است و مؤلفان در این کتاب‌ها سعی کرده‌اند مهارت تحلیل متن را در قلمروهای زبانی، ادبی و فکری آموزش دهند تا سطح درک و فهم دانش‌آموزان از محتوا افزایش یابد. این یکی از مزایای کتاب‌های جدید است. افزودن روان‌خوانی‌ها به کتاب فارسی نیز در پرورش مهارت خواندن مؤثر است. همچنین تولید متن و نقد آن در نگارش، فرصتی برای هم‌اندیشی، توانایی تشخیص آموخته‌ها، طراحی و به‌کارگیری آن برای دانش‌آموزان ایجاد می‌کند و آنان را یاری می‌دهد تا یکی از مهارت‌های بهتر زیستن

را فراگیرند.

۶. آیا مجلهٔ رشد آموزش زبان و ادب فارسی را می‌خوانید؟ نظر خود را در مورد آن بفرمایید.

پیوسته در عرصهٔ فرهنگ و ادب این سرزمین، تلاش‌های بسیاری صورت گرفته که از جملهٔ آن‌ها مجلهٔ رشد زبان و ادب فارسی است. این مجله به حق طی سالیان فعالیتش با مقالات، گزارش‌ها و مصاحبه‌های ارزشمند، رسالت آموزش و ترویج زبان و ادبیات فارسی را بر عهده داشته است. وجود این فصلنامهٔ ارزشمند فرصتی است مغتنم تا اهل قلم جلوه‌های رنگارنگ زبان شیرین فارسی را برای عاشقان و شیفتگان آن به نمایش بگذارند و در راه تعالی آن گام بردارند.

۷. دربارهٔ فعالیت‌های ادبی خود و آثاری که خلق کرده‌اید، توضیح دهید و یکی از شاخص‌ترین آن‌ها را معرفی کنید.

کتاب «سیر اختران در شعر مولانا» که نشر روزاندیش آن را منتشر کرده است، به بررسی نگاه و برداشت‌های عرفانی مولانا از افلاک و اختران و چگونگی پیوند آن‌ها با آموزه‌های اخلاقی وی اختصاص دارد. من در این کتاب دانش نجوم مولانا و سیر اختران در مثنوی و غزلیات شمس را از دو چشم‌انداز مورد بررسی قرار داده‌ام؛ نخست بیان اعتقادات، باورها و اساطیر به جا مانده از گذشتگان دربارهٔ ستارگان که از این نگاه بازسازی صادقانهٔ اعتقادات پیشینیان است و دوم هنر خاص مولوی در شعر است که با ایجاد شبکه‌های معنایی و با نگاه ویژه، همراه با تأویلات عرفانی سعی دارد نگاه را از ظاهر پدیده‌ها بگذراند و معانی باطنی آن‌ها را دریابد و با این کار به دانش نجوم خود رنگی ویژه ببخشد.

۸. ضمن عرض تشکر از شما که فرصتی برای گفت‌وگو در اختیار ما گذاشتید، اگر به‌عنوان سخن پایانی، مطلبی مورد نظر تان هست، بفرمایید.

در پایان از همهٔ دست‌اندرکاران و مدیران محترم مجله که در راه بزرگداشت زبان، ادبیات و فرهنگ این سرزمین و صیانت از آن‌ها تلاش می‌کنند، صمیمانه سپاسگزارم.